

Sygn. akt VI U 2169/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant – st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: J. G.

od decyzji: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 15 kwietnia 2019 r.,

znak: (...)

w sprawie: J. G.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ponowne ustalenie wysokości emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do ponownego ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej J. G. z pominięciem art. 25 ust. 1 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270).

Sygn. akt VIU 2169/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w związku ze skargą J. G. o wznowienie postępowania, skargą z dnia 28 marca 2019 r., odmówił uchylenia decyzji z dnia 6 czerwca 2013 r. znak (...) i stwierdził wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa. Organ rentowy w uzasadnieniu tej decyzji wskazał, że zgodnie z art. 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku zgodnie z art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. W związku z tymi unormowaniami organ rentowy wskazał w dalszym fragmencie uzasadnienia decyzji, iż skoro od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z dnia 6 czerwca 2013 r. upłynęło 5 lat nie jest możliwe jej uchylenie i dlatego organ rentowy orzekł jak w sentencji tej decyzji. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona J. G. domagając się ponownego przeliczenia emerytury, która została pomniejszona o sumę kwot pobranych wcześniej emerytur. Ubezpieczona powołała się w odwołaniu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego wydany w 2019 r., w którym Trybunał uznał, że regulacja prawna dla kobiet z artykułu 1953 r. polegająca na pomniejszeniu podstawy ich świadczeń jest niezgodna z art. 2 Konstytucji, a więc ubezpieczona twierdziła, że zostały naruszone jej prawa słusznie nabyte. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania

powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje: ubezpieczona J. G. urodzona (...) uprawniona była od dnia (...) r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego, skróconego w stosunku do powszechnego, do emerytury przyznanej jej decyzją z dnia 15 kwietnia 2008 r. Emeryturę organ rentowy przyznał ubezpieczonej, co było okolicznością niesporną między stronami, powyższą decyzją na podstawie art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2018 r., poz. 1270). W dniu 23 maja 2013 r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w B. wniosek o przyznanie jej emerytury na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Decyzją z dnia 6 mar...., przepraszam. Decyzją z dnia 6 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 maja 2013 r., to jest od miesiąca, w którym ubezpieczona zgłosiła wniosek o świadczenie. Podstawa obliczenia tej emerytury została pomniejszona o kwoty pobranych przez ubezpieczoną wcześniej emerytur, zgodnie z unormowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Okoliczności niesporne między stronami potwierdzone decyzjami przyznającymi ubezpieczonej emeryturę, karta 20 akt emerytalnych z wniosku z dnia 23 maja 2013 r. oraz karta 80 akt emerytalnych z wniosku ubezpieczonej z dnia 28 marca 2008 r. Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dziennik Ustaw z 2018 r., poz. 1270 oraz z 2019 r., poz. 39) w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Powołując powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego ubezpieczona w dniu 28 marca 2019 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w B. pismo, w którym po pierwsze, na podstawie art. 145a k.p.a. wnosila skargę o wznowienie postępowania domagając się uchylecia decyzji o przyznaniu emerytury i jej obliczeniu z uwzględnieniem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a ponadto po drugie, wnosila o wydanie nowej decyzji, w której emerytura zostanie obliczona bez zastosowania tego przepisu. Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2019 r. ZUS Oddział w B. wznowil postępowanie w sprawie zakończona decyzją ostateczną z dnia 6 czerwca 2013 r. i decyzją z dnia 15 kwietnia 2019 r. odmówil uchylecia decyzji z 6 czerwca 2013 r. i stwierdzenia jej wydania z naruszeniem prawa. Decyzję tę zaskarżyła odwołaniem ubezpieczona. Oceniając zgodność z prawem tej decyzji Sąd Okręgowy wskazuje w pierwszej kolejności, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako państwowa jednostka organizacyjna uprawniona do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących m.in. ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ich wymiarów, art. 66 ust. 1 w związku z art. 83 ust. 1 pkt. 4 i pkt. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2019 r., poz. 300 ze zmianami), powinien działać zgodnie z zasadami legalności, praworządności oraz zasadą wyważania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli wskazywanymi w art. 6 i 7 k.p.a. Przepisy te nakazują organom administracji podejmowanie wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy - zasada prawdy obiektywnej. Przypomnieć także należy przepis art. 8 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. W postępowaniu sądowym wszczętym w wyniku wniesienia przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego wydanej w indywidualnej sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd ubezpieczeń społecznych nie może co do zasady kontrolować przestrzegania przez organ rentowy przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, albowiem sprawa taka jest sprawą cywilną podlegającą rozstrzygnięciu merytorycznemu według przepisów prawa materialnego właściwych dla zgłoszonego w odwołaniu i we wniosku roszczenia. W wyroku z dnia 18 grudnia 2018 r. III UK 433/17 Sąd Najwyższy wskazał, iż przedmiotem rozpoznania w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego zasadniczo nie jest zgodność z prawem decyzji organu rentowego, lecz prawo, roszczenie lub obowiązek skarżącego, o którym organ rentowy rozstrzygnął w zaskarżonej decyzji. Kompetencje sądu powszechnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie mają charakteru kompetencji ściśle kontrolnych, w których zasadniczym lub wyłącznym kryterium oceny jest zgodność z prawem decyzji organu rentowego, co jest zasadą kontroli decyzji administracyjnych wykonywanej przez sądy administracyjne, lecz mają one charakter merytoryczny, nakierowany na rozstrzygnięcie o prawach, obowiązkach lub roszczeniach adresata decyzji. Zgłoszone przez ubezpieczoną w odwołaniu oraz poprzedzającym to odwołanie wniosku z dnia 19 kwietnia dwa tysiące..., przepraszam, wniosku z dnia 15 kwietnia 2019 r. żądanie, nie ograniczało się do wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145a § 1 i § 2 k.p.a., lecz obejmowało również żądanie ponownego ustalenia wysokości emerytury z pominięciem niekonstytucyjnego w stosunku do ubezpieczonej przepisu

art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 10 czerwca 2011 r. III UZP 1/11 (Lex nr 842889) wydanej w zbliżonym stanie faktycznym do stanu faktycznego niniejszej sprawy, w obu tych sprawach wystąpił wspólny element stanów faktycznych, wydane zostały wyroki Trybunału Konstytucyjnego uznające konkretne unormowania za niezgodne z Konstytucją, Sąd Najwyższy wskazał, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w trybie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 149 § 1 k.p.a., wymaga natomiast zawiadomienia stron o wszczęciu postępowania na podstawie art. 61 § 4 k.p.a. w związku z art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, iż "Ustawodawca w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyposażył organ rentowy w uprawnienia do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Ustawodawca nie używa w omawianym przepisie terminu "wznowienie postępowania", chociaż wskazane podstawy ponownego ustalania prawa do świadczeń, inaczej decyzji ostatecznej w rozumieniu k.p.a., odpowiadają przyczynie wznowienia postępowania administracyjnego z art. 145 § 1 pkt. 5 k.p.a. Uregulowanie z art. 114 zbliżone jest do rozwiązań przyjętych w przepisach art. 83a ust. 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z tym, że przepis ten w ust. 2 wyraźnie przewiduje, że decyzje Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego Sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Mimo takiego uregulowania Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 2011 I UZP 3/10 (Biuletyn SN 2011 r. nr 3, poz. 25), mającej moc zasady prawnej, przyjął, że od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto wydanie lub niewydanie przez organ rentowy na podstawie art. 149 § 1 k.p.a. postanowienia o wznowieniu postępowania dotyczącego ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości w oparciu art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podobnie w oparciu o art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest prawnie indyferentne w postępowaniu sądowym wszczętym przed sądem ubezpieczeń społecznych w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, że naruszenia przepisów..., że naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sądy ubezpieczeń społecznych, co oznacza, że przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane. Za stanowiskiem, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 149 § 1 k.p.a. przemawiają też motywy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r. II UZP 15/05 (OSNP 2006 r. nr 1718, poz. 176). W uchwale tej odnośnie do zbliżonego do art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozwiązania w art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przyjęto, że przepisy o ponownym rozpoznaniu (nie o wznowieniu postępowania) stanowią *leges speciales* w zakresie, w jakim wznowienie postępowania regulowane jest przez Kodeks postępowania administracyjnego. Instytucja ponownego rozpoznania uprawnień, którą w odróżnieniu od "wznowienia postępowania" posługuje się ustawodawca tylko w odniesieniu do postępowania przed organem ubezpieczeń społecznych i to bez względu na to, czy okoliczności powodujące takie rozpoznanie sprawy wystąpiły przed rozstrzygnięciem sprawy czy po jej rozstrzygnięciu, została wprowadzona zamiast wznowienia postępowania administracyjnego (poruszone druk sejmowy nr 700/02). Projektodawca zmian w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych zwrócił uwagę, że stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, art. 123, w sytuacjach, w których przewidują one podjęcie działań przez organ wyższego stopnia (wznowienie postępowania, uchylenie decyzji, uznanie decyzji za nieważną czy zażalenie na postanowienie) nie jest możliwe przy jednoinstancyjnej organizacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z tym dodane przepisy art. 83a do 83c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mają rozstrzygać te wątpliwości w sposób analogiczny jak to jest przyjęte w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy uszanowaniu zasady, że każda decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kończąca postępowanie podlega kontroli sądowej, a w sprawach, w których zmiany w

decyzjach są zgodne z interesem zainteresowanego, tryb postępowania musi być maksymalnie uproszczony (por. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2004 r. II UK 250/03 niepublikowany, z dnia 13 marca 2004 r. II UK 359/03 OSNP 2004 r. NR 24 poz. 425 i z dnia 25 maja 2004 r. III UK 31/04 OSNP 2005 r. Nr 1 poz. 13) - koniec cytatu. Ten sam kierunek wykładni przedstawiony został także w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 września 2013 r. III AUa 1750/12 LEX Nr 1386109, w którym wskazano, że (początek cytatu) od decyzji emerytalno-rentowej w toku instancji administracyjnej nie przysługuje żaden środek odwoławczy, dlatego te decyzje w rozumieniu k.p.a. mają charakter ostateczny od daty wydania (art. 16 § 2 k.p.a.). Wznowienie postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 k.p.a. dotyczy decyzji „ostatecznych”, jak wyraźnie stanowi ten przepis, dlatego art. 145 k.p.a. nigdy nie może być podstawą nadzwyczajnej weryfikacji prawomocnych decyzji emerytalno-rentowych. Podstawą wzruszenia takiej prawomocnej decyzji może być tylko art. 114 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W art. 145a k.p.a. przewiduje się możliwość wznowienia postępowania, gdy organ orzekł decyzją na podstawie niekonstytucyjnej normy prawnej (uznanej przez Trybunał za niezgodną z Konstytucją). Nie ma takiej wyraźniej podstawy do wzruszenia decyzji emerytalno-rentowej, która uprawomocniła się wskutek niewniesienia od niej odwołania. Jeżeli odwołanie wniesiono i Sąd orzekł na podstawie niekonstytucyjnej normy, to sytuacja jest jasna, wznowienie postępowania sądowego przewidziane jest w art. 401 ze znaczkami 1 k.p.c. W orzecznictwie powszechnym przyjmuje się jednolicie, że pod pojęciem „okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji”, o których mowa w art. 114 ust. 1 Ustawy emerytalnej, rozumieć należy też niezgodność z Konstytucją danej normy prawnej, która stanowiła podstawę wydania decyzji (patrz też: Renata Babińska „Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych”, 2007 rok). W trybie art. 114 ust. 1 w/w Ustawy istnieje więc możliwość wzruszenia przez organy rentowe (na wniosek lub z urzędu) decyzji wydanych w sprawach emerytalnych i rentowych także w razie późniejszego uznania niezgodności z Konstytucją danej normy prawnej. Dlatego wniesienie ponownego wniosku, po uprawomocnieniu się decyzji w zwykły sposób, powinno uzasadniać badanie pod kątem przesłanek z art. 114 Ustawy emerytalnej. W wyniku zastosowania instytucji ponownego ustalania prawa od emerytur i rent następuje nadzwyczajna kontynuacja postępowania w tej samej sprawie. Wzruszalność prawomocnych decyzji uregulowana jest odrębnie w Ustawie o emeryturach i rentach z FUS niż w k.p.a. Wzruszalność na gruncie art. 114 Ustawy to szczególnie sposób pozbawienia skutków prawnych prawomocnych decyzji emerytalno-rentowych, niweczący skutki obiektywnie wadliwych decyzji z mocą wsteczną - koniec cytatu. Powołując powyższe obszernie uzasadnienia wskazanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego w Łodzi, Sąd Okręgowy wskazuje, iż w pełni podziela przedstawiony w tych judykatach kierunek wykładni, zgodnie z którym właściwym trybem postępowania, który powinien zastosować pozwany organ rentowy przy rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej J. G. jest tryb przewidziany w art. 114 ust. 1 Ustawy emerytalnej. Zaznaczyć przy tym należy, iż wniosek ubezpieczonej z dnia 15 kwietnia 2019 roku, w którym powoływała się ona na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku, organ rentowy powinien rozpoznać w takim trybie, który skutecznie usuwa z obrotu prawnego decyzję emerytalną opartą na niekonstytucyjnym wobec powódki przepisie art. 25 ust. 1b Ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. Zaskarżona decyzja oparta została na przepisach k.p.a., w szczególności art. 146 § 1 w związku z art. 151 § 2 i nie doprowadziła do wyżej wskazanego skutku prawnego, co w konsekwencji osłabiało moc wiążącą wyroku TK. Sąd Okręgowy nie może tego rodzaju stanowiska organu rentowego zaakceptować. Dodatkowo podkreślić w tym miejscu należy, iż wniosek ubezpieczonej organ rentowy powinien rozpoznać kompleksowo także co do żądania wydania nowej decyzji, w której emerytura zostałaby obliczona na nowo z pominięciem tej regulacji normatywnej, która uznana została wyrokiem TK z dnia 6 marca 2019 r. za niezgodną z ustawą zasadniczą, czyli z pominięciem art. 25 ust. 1b Ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r. W końcowym fragmencie uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku, na który powoływała się skarżąca, wskazano, iż - początek cytatu - prawo sanacji konstytucyjności może być zrealizowane w dwojakim trybie: postępowanie zakończone wydaniem wyroku przez Sądy Pracy i Ubezpieczeń Społecznych mogą być wznowione na podstawie art. 401 ze znaczkami 1 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, natomiast osobom, które nie odwołały się od decyzji wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przysługuje wznowienie postępowania na podstawie art. 145a Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego. Wznowienie postępowania w tym kontekście oznacza prawo do skorzystania ze środków proceduralnych zmierzających do wydania w zakończonej sprawie nowego rozstrzygnięcia opartego na stanie prawnym ukształtowanym po wejściu w życie orzeczenia Trybunału (por. wyrok TK z 7 września 2006 r. sygn. akt SK 60/05 OTK ZU nr 8/A/2006, poz. 101). Wskazane wyżej przepisy (kontynuował dalej w swoim

uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny) dotyczące wznowienia postępowania nie uwzględniają jednak specyficznej sytuacji związanej z obowiązkiem sanacji konstytucyjności w sprawach dotyczących emerytur kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 Ustawy o FUS, pozostawiają tym samym znaczny margines dowolności organom i Sądom w ocenie i rozstrzygnięciu następstw wyroku TK w konkretnych wypadkach - koniec cytatu. Korzystając z powyższego uprawnienia Sąd Okręgowy opiera się przy rozstrzyganiu niniejszej sprawy na tym kierunku orzecznictwa, który pozwala na jak najszybszą sanację niekonstytucyjnego wobec powódki stanu prawnego ukształtowanego zakwestionowanym przez Trybunał Konstytucyjny przepisem prawa materialnego art. 25 ust. 1b Ustawy emerytalnej. W szczególności wspomnieć w tym miejscu należy również o wyroku Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 23 czerwca 2019 r. sygn. akt III U 203/19 LEX Nr 268920, w uzasadnieniu którego stwierdzono między innymi, iż - początek cytatu - postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest odformalizowane. Również odczytywanie treści decyzji organu rentowego nie powinno odbywać się w sposób formalistyczny. Ważny jest przedmiot rozstrzygnięcia, a nie jego brzmienie. Organ rentowy jest autonomiczny w rozpoznawaniu wniosku tak, jak i Sąd rozpoznający odwołanie. Zasadniczym celem postępowania sądowego jest jednak merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniach strony, co do których powstał spór (tak wyrok SN z 10 maja 1996 r. II URN 1/96). Funkcja kontrolna Sądu ograniczona jest wyłącznie do materialno-prawnej oceny legalności decyzji, a funkcja rozpoznawcza jest zdeterminowana przedmiotem i zakresem decyzji, choć funkcja ta zawiera w sobie element odrębności i niezależności od wcześniejszego rozstrzygnięcia organu rentowego. Nie budzi zasadniczo wątpliwości, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego treść tej decyzji wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania Sądu, a Sąd uwzględniając odwołanie zmienia decyzję i orzeka o istocie sprawy (art. 477 ze znacznikiem 14 § 2 k.p.c.), przy czym przepisy nie określają sposobu zmiany decyzji, z całą pewnością jednak istota sprawy zależy od wniosku ubezpieczonego. W pewnych wypadkach jednak Sąd może rozpoznać merytorycznie żądanie wnioskodawcy mimo, że decyzja organu rentowego z tym żądaniem nie koresponduje. W orzecznictwie przyjmuje się, że w przypadku rozminięcia się wniosku ubezpieczonego inicjującego postępowanie i rozstrzygnięcia organu rentowego decydujące znaczenie należy nadać żądaniu wnioskodawcy (tak wyrok SN z 2 października 2008 r. I UK 88/08, wyrok SN z 11 grudnia 2013 r. III UK 15/13, wyrok SA w Szczecinie z 3 lipca 2013 r. III AUa 330/13, wyrok SA w Białymstoku z 7 maja 2013 r. III AUa 1129/12). Jeśli żądanie ubezpieczonego wadliwie zostanie ocenione przez organ rentowy, to Sąd zobowiązany jest rozważyć wszelkie podstawy prawne mogące mieć zastosowanie w stanie faktycznym sprawy. Wadliwość oceny żądania przez organ rentowy nie może ubezpieczonemu uniemożliwić dochodzenia swych racji przed sądem (wyrok SN z 28 czerwca 2016 r. I UZ 11/16). Nadto, orzecznictwo sądowe dopuszcza możliwość uwzględniania przez Sąd okoliczności niebędących przedmiotem decyzji organu rentowego, gdy podstawa faktyczna wyroku dotyczy okoliczności pewnych (wyroki SN z 4 lipca 2000 r. II UK 55/00, z dn. 18 kwietnia 2001 r. II UKN 335/00, z 20 maja 2004 r. II UK 395/03). Wydanie w takiej sytuacji wyroku prowadzi do swoistego skrócenia procedury i eliminuje konieczność dodatkowych działań wnioskodawcy, np. złożenia kolejnego wniosku, czy też np. odwołania na niewydanie decyzji - koniec cytatu. Sąd Okręgowy w Łomży wskazywał także w cytowanym wyroku, iż - początek cytatu - kolejnym argumentem przemawiającym za możliwością orzekania co do istoty sprawy w sytuacji, gdy zaskarżona decyzja w sposób niekompletny rozstrzyga o wniosku ubezpieczonego, jest treść art. 477 ze znacznikiem 14 § 3 k.p.c. Otóż, w sytuacji, gdy organ rentowy nie wyda decyzji i odwołanie wniesiono w związku z tym, Sąd uwzględniając odwołanie zawsze ma możliwość orzeczenia co do istoty sprawy, czyli odnosi się wyłącznie do wniosku ubezpieczonego i żądań w nim zgłoszonych, bo decyzji organu rentowego nie ma. Jasne jest, że przepisy k.p.c. swoją regulacją obejmują oczywiste sytuacje faktyczne, czyli wydanie decyzji przez organ rentowy (prawidłowej lub nieprawidłowej), bądź niewydanie decyzji. Przepisy k.p.c. nie przewidują przypadku, gdy decyzja jest wydana, ale nie koresponduje z wnioskiem złożonym w organie rentowym. Należy to traktować jako lukę prawną i przez analogię zastosować regulację i z art. 477 ze znacznikiem 14 § 3 k.p.c. i 477 ze znacznikiem 14 § 2 k.p.c. Wydaje się to być konieczne szczególnie w sytuacji, gdy organ rentowy wydał decyzję opartą wyłącznie o przepisy proceduralne, np. k.p.a. i nie rozstrzygnął merytorycznie (pozytywnie czy negatywnie) o żądaniu strony, która przecież zgłosiła takie żądanie (tu: o przeliczenie świadczenia) - koniec cytatu. Przypomnieć w związku z tym należy, że przepisy art. 114 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewidują znacznie mniej sformalizowane przesłanki uchylenia lub zmiany decyzji i ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości od tych, które określone zostały w przepisach k.p.a. wskazanych, jako podstawa prawna zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji. Wynika to z unormowania art. 114 ust. 1f, który wyłącza stosowanie ust. 1e m.in. w przypadku, gdy w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn wskazanych

w art. 114 ust. 1 osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości. Nie mają bowiem wówczas zastosowania terminy ustanowione w art. 114 ust. 1e Ustawy emerytalnej, po upływie których nie może już nastąpić uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1 art. 114. Konieczność zastosowania w niniejszej sprawie tego przepisu wynika z faktu, iż w ubezpieczeniach społecznych regułą jest kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa (art. 100 Ustawy emerytalnej). Zatem zadaniem organu rentowego jest jedynie ustalenie, że zostały spełnione warunki nabycia prawa do świadczenia i jego wysokości, a następnie ich konkretyzacja w formie decyzji. Jak trafnie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 sierpnia 2016 r. I UK 335/15 - skoro decyzje organu rentowego sprowadzają się zasadniczo do deklaratywnego potwierdzenia uprawnień przysługujących ubezpieczonym z mocy prawa, to przepisy odnoszące się do trwałości i wzruszalności decyzji organu rentowego nie mogą być interpretowane i stosowane w taki sposób, który prowadziłby do trwałego pozbawienia osób ubezpieczonych uprawnień przysługujących im ex lege. W uzasadnieniu wyroku SN z dnia 29 listopada 2016 r. II UK 416/15 LEX Nr 2186572 wskazano, iż - początek cytatu - deklaratywny charakter decyzji organu rentowego potwierdzających przysługiwanie ubezpieczonemu prawa do określonego świadczenia rzutuje szczególnie na ograniczenie ostateczności decyzji organu rentowego odmawiających prawa do świadczenia, ponieważ stabilność negatywnego rozstrzygnięcia o prawach jednostki nie jest w tym przypadku wartością, która mogłaby przeważać nad rzeczywistą realizacją konstytucyjnego i ustawowego prawa do zabezpieczenia społecznego. W tym kierunku zmierza wykładania i praktyka Sądu Najwyższego dotycząca art. 114 Ustawy emerytalnej. Traktuje ona ten przepis jako podstawę prawną dla weryfikacji i wzruszalności decyzji organów rentowych, w których zawarto ustalenia pozostające w obiektywnej sprzeczności z ukształtowanym ex lege stanem uprawnień emerytalno-rentowych zainteresowanych (wyroki SN z 25 lutego 2008 r. I UK 249/07 OSNP 2009, Nr 1112, poz. 152, z 22 lutego 2010 r. I UK 247/09, z 9 grudnia 2015 r. I UK 533/14 oraz postanowienie SN z dnia 20 września 2011 r. I BU 4/11) - koniec cytatu. W kontekście powyższych argumentów natury prawnej podzielanych in extenso przez Sąd rozstrzygający niniejszą sprawę zaskarżona decyzja podlegała zmianie, gdyż z jednej strony petryfikowała stan prawny ukształtowany na podstawie niekonstytucyjnego przepisu poprzez oparcie zaskarżonego rozstrzygnięcia wyłącznie na przepisach k.p.a., a z drugiej strony decyzja ta ignorowała żądanie ubezpieczonej zgłoszone w treści wniosku wszczynającego postępowanie o ponowne ustalenie wysokości emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b Ustawy emerytalnej. Z powyższych motywów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477 ze znacznikiem 14 § 2 i § 3 k.p.c. w związku z art. 114 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Na tym wygłoszenie ustne uzasadnienia zakończono. Ponieważ strony działają przez..., bez..., ponieważ...